

УДК 378.01(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2024-19.3>

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФОКУСІ МАСШТАБНИХ МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ДЕРСТУГАНОВА НАТАЛЯ ВІКТОРІВНА

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом
Класичний приватний університет
12345re@ukr.net
orcid.org/0000-0003-2455-5695

Серед актуальних питань, на розв'язання яких спрямована модернізація освітньої сфери України, – подолання розриву між системою вищої освіти та ринком праці шляхом прогнозування та розвитку у здобувачів вищої освіти та ступеня доктора філософії комплексу загальних (універсальних) компетентностей.

Дослідженню різних аспектів феномену загальних компетентностей було приділено суттєву увагу з боку окремих дослідників, наукових установ та організацій. За останні десятиліття визначенню та систематизації таких компетентностей було присвячено низку масштабних міжнародних дослідницьких проєктів, результати яких є унікальними.

Мета статті – порівняння переліку загальних компетентностей, виокремлених за результатами проєкту Тьонінг, що використовується в Україні для розроблення стандартів вищої освіти, з переліком (каталогами) універсальних компетентностей, вироблених за результатами інших масштабних міжнародних досліджень.

У статті простежено становлення та розвиток наукової думки щодо визначення переліку важливих загальних компетентностей; наведено перелік таких компетентностей, що сформований за результатами різних масштабних дослідницьких проєктів; здійснено порівняння переліку загальних компетентностей, виокремлених за результатами проєкту Тьонінг, що використовується в Україні для розроблення стандартів вищої освіти, з переліком (каталогами) універсальних компетентностей, вироблених за результатами інших масштабних міжнародних досліджень; подано опис отриманих результатів наукової розвідки.

З'ясовано, що залучення широкого кола респондентів, експертів, дослідників з політичних, економічних, освітніх, наукових, бізнесових та виробничих кіл під час проведення розглянутих досліджень дозволило отримати виняткові результати, що у майбутньому вплинули на розвиток різних сфер суспільного життя, окреслили вектори подальшого розвитку.

У процесі порівняння переліку загальних компетентностей, виокремлених за результатами проєкту Тьонінг, що використовується в Україні для розроблення стандартів вищої освіти України, з наведеними каталогами універсальних компетентностей, вироблених у ході інших масштабних міжнародних досліджень, встановлено, що під час формування розглянутих каталогів було використано різні підходи щодо ідентифікації та відбору компетентностей, які увійшли до досліджуваних каталогів, їх систематизації та об'єднання у групи, їхньої кількості та ранжування.

Ключові слова: загальні компетентності, універсальні компетентності, трансверсальні компетентності, ключові компетентності.

Постановка проблеми. Модернізація системи вищої освіти України з урахуванням світового дослідницького надбання є необхідною умовою сталого розвитку сучасного суспільства. Серед актуальних питань, на розв'язання яких спрямована модернізація освіти України, – подолання розриву між системою вищої освіти та ринком праці шляхом прогнозування та розвитку у здобувачів вищої освіти загальних компетентностей.

Дослідженню різних аспектів феномену загальних компетентностей було приділено значну увагу з боку окремих дослідників, наукових установ та організацій. За останні десятиліття визначенню та ранжуванню таких компетентностей було присвячено низку масштабних міжнародних дослідницьких проєктів, результати яких є унікальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі вдосконалення системи вищої освіти України приділили увагу В. Андру-

щенко, Н. Волкова, В. Кремень, В. Луговий, О. Ляшенко, Н. Ничкало, Ю. Рашкевич, П. Саух, С. Сисоєва, Ж. Таланова, О. Топузов та ін.

До висновків та рекомендацій, вироблених за результатами масштабних міжнародних досліджень, присвячених вивченню різних аспектів феномену загальних компетентностей, у своїх наукових розвідках зверталися О. Семенов, О. Попова й О. Кондрицька [10], Т. Борова, Т. Ведь і Ц. Чжанг [1], Т. Олєфіренко та Л. Попова [7], Н. Ткаченко й В. Юань [11] та ін.

Водночас потребують більш глибокого осмислення каталоги загальних компетентностей, вироблених за результатами масштабних міжнародних досліджень.

Мета статті – порівняння переліку загальних компетентностей, виокремлених за результатами проєкту Тьюнінг, з переліком (каталогами) компетентностей, вироблених за результатами інших масштабних міжнародних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж розпочати розгляд каталогів компетентностей, вироблених за результатами масштабних міжнародних досліджень, вважаємо за доцільне зробити деякі пояснення щодо термінології використаної далі в роботі. На сьогодні проблема термінологічного базису компетентнісного підходу перебуває в епіцентрі дослідницької уваги. На відміну від вітчизняного освітнього простору, в якому здійснено чіткий розподіл компетентностей на спеціальні (предметні, фахові) та загальні, в закордонному дискурсі одночасно артикулюється значна кількість конструктів для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (предметних, фахових), змістове навантаження яких не завжди збігається. У низці публікацій нами розглядалися питання розвитку термінологічного апарату компетентнісного підходу, зокрема генеза змісту поняття «компетентність» в українському та зарубіжному освітньому дискурсі [3], поняттєве розмежування категорій «компетентність» і «компетенція» [4], сутність поняття «загальні компетентності» у вітчизняній науковій парадигмі [5], обґрунтованість використання словосполучення «універсальні компетентності» як синоніма

до конструкта «загальні компетентності» [6]. У цій роботі для перекладу найменувань компетентностей, відмінних від спеціальних (предметних, фахових), з англійської мови на українську використано метод транслітерації.

Наприкінці 1997 року під егідою Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) було розпочато масштабну дослідницьку програму «Визначення та вибір компетентностей: теоретичні та концептуальні засади» (The Definition and Selection of Competencies: Theoretical and Conceptual Foundations, DeSeCo), метою якої було створення надійної теоретичної та концептуальної основи для визначення ключових компетентностей, необхідних людині для успішної реалізації не тільки в професійній діяльності, а й в інших сферах свого життя.

У програмі DeSeCo брали участь дванадцять країн. Програма дослідження складалася з чотирьох етапів, результати яких було представлено у відповідних звітах 1999–2005 рр. У підсумковому звіті «Визначення та вибір ключових компетентностей» (The Definition and Selection of Key Competencies Executive Summary) було зазначено, що компетентність – це більше, ніж просто знання та навички, вона передбачає вміння відповідати комплексу вимог, залучаючи та мобілізуючи психосоціальні ресурси [15, с. 4]. За результатами програми DeSeCo була здійснена класифікація ключових компетентностей за трьома категоріями:

1) автономна дія (здатність захищати та відстоювати свої права, інтереси, обов'язки, обмеження та потреби; здатність планувати й втілювати життєві плани та особисті проєкти; здатність діяти у значному/широкому контексті);

2) інтерактивне використання засобів (здатність інтерактивно використовувати мову, символи та текст; здатність інтерактивно використовувати знання та інформацію; здатність інтерактивно використовувати нові технології);

3) функціонування у соціально гетерогенних групах (здатність добре взаємодіяти з іншими; здатність співпрацювати; здатність запобігати конфліктам та розв'язувати їх) [13, с. 12].

Наведений перелік ключових компетентностей, як один із найважливіших результатів масштабної програми DeSeCo, містить опис здатностей особистості, котрі є загальними для представників різних професій. Також серед висновків, здійснених за результатами програми DeSeCo, слід підкреслити такі як: необхідність застосування комплексного підходу у разі визначення структури ключових компетентностей; доцільність розгляду ключових компетентностей за межами навчальних знань і навичок; визначення ключових компетентностей такими, що потребують мобілізації когнітивних та творчих здібностей, практичних навичок, інших психосоціальних ресурсів (ставлення, мотивація, цінності тощо).

У 2000 році за активної підтримки Європейської Комісії було розпочато проєкт Тюнінг (Tuning) «Гармонізація освітніх структур в Європі», у якому брала участь більшість країн, які підписали Болонську декларацію [2, с. 3–4]. Одним із важливих напрямів досліджень, здійснених у рамках проєкту Тюнінг, був опис компетентностей та їхня ідентифікація.

У проєкті Тюнінг «було вирішено розрізнити компетентності загальні (універсальні уміння та навички) та фахові (спеціальні предметні) компетентності» [2, с. 61].

Загальні компетентності були розподілені на три види:

1) інструментальні компетентності: когнітивні (пізнавальні) здатності, методологічні здатності, технологічні здатності та лінгвістичні здатності;

2) міжособистісні компетентності: індивідуальні здатності на зразок соціальних навичок (соціальна взаємодія та співпраця);

3) системні компетентності: здатності, уміння та навички, що стосуються систем загалом (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань; необхідні попередньо надбані інструментальні та міжособистісні компетенції) [2, с. 8–9].

Визначений за результатами проєкту Тюнінг перелік найбільш важливих загальних компетентностей, ранжованих відповідно до їхньої значущості, у перекладі з англійської мови на українську, поданий у «Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти» (2020 р.) [9, с. 15–16], представлений у таблиці 1.

Відзначаючи необхідність формування та розвитку фахових (спеціальних, предметних) компетентностей як основи університетських програм на здобуття ступеня, у проєкті Тюнінг акцентовано на важливості розвитку загальних компетентностей як таких, що мають попит на ринку праці та впливають на подальшу успішну реалізацію людини у різних сферах життя.

На сьогодні перелік загальних компетентностей, визначених за результатами масштабного дослідницького проєкту Тюнінг, використовується для розроблення стандартів вищої освіти України. У «Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти» (2020 р.) зазначено: «Найбільш актуальні для спеціальності загальні компетентності для кожного рівня вищої освіти обираються з переліку Проєкту ЄС TUNING» [9, с. 15].

Звернемося до результатів дослідження «KeySTART2Work – Ключові навички та Служба оцінки працевлаштування для молодих і дорослих учнів» (KeySTART2Work – Key Skills and Employability Assessment Service for young and adult learners), здійсненого в рамках програми Erasmus + (2015–2016 рр.) у співфінансуванні з ЄС за участю шести країн ЄС (Іспанія, Італія, Австрія, Греція, Польща та Бельгія). Метою цього проєкту було подолання розриву між потребами ринку праці та навичками робочої сили.

«Каталог трансверсальних компетентностей. Ключ до працевлаштування» (Catalogue of Transversal Competences. Key for Employability) [12] без пояснення щодо змісту визначених компетентностей (скорочений), сформований за результатами дослідження «KeySTART2Work», наведено у таблиці 2.

Таблиця 1

Перелік загальних компетентностей, визначених за результатами проєкту Тьюнінг

№	Generic competences	Загальні компетентності
1	Ability for abstract thinking, analysis and synthesis	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
2	Ability to apply knowledge in practical situations	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
3	Ability to plan and manage time	Здатність планувати та управляти часом
4	Knowledge and understanding of the subject area and understanding of the profession	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
5	Ability to communicate both orally and through the written word in native language	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
6	Ability to communicate in a second language	Здатність спілкуватися іноземною мовою
7	Skills in the use of information and communication technologies	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології
8	Ability to undertake research at an appropriate level	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні
9	Capacity to learn and stay up-to-date with learning	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
10	Ability to search for, process and analyse information from a variety of sources	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
11	Ability to be critical and self-critical	Здатність бути критичним і самокритичним
12	Ability to adapt to and act in new situation	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
13	Capacity to generate new ideas (creativity)	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
14	Ability to identify, pose and resolve problems	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
15	Ability to make reasoned decisions	Здатність приймати обґрунтовані рішення
16	Ability to work in a team	Здатність працювати в команді
17	Interpersonal and interaction skills	Здатність до міжособистісної взаємодії
18	Ability to motivate people and move toward common goals	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети
19	Ability to communicate with non-experts of one's field	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
20	Appreciation and respect for diversity and multiculturalism	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
21	Ability to work in an international context	Здатність працювати в міжнародному контексті
22	Ability to work autonomously	Здатність працювати автономно
23	Ability to design and manage projects	Здатність розробляти проєкти та управляти ними
24	Commitment to safety	Здатність здійснювати безпечну діяльність
25	Spirit of enterprise, ability to take initiative	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість
26	Ability to act on the basis of ethical reasoning	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
27	Ability to evaluate and maintain quality of work produced	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
28	Determination and perseverance in the tasks given and responsibilities taken	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
29	Commitment to the conservation of the environment	Прагнення до збереження навколишнього середовища
30	Ability to act with social responsibility and civic awareness	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
31	Ability to show awareness of equal opportunities and gender issues	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

Таблиця 2
**Каталог трансверсальних компетентностей.
Ключ до працевлаштування
(«KeySTART2Work»)**

№	Найменування трансверсальних компетентностей
1	Міжкультурні навички та глобальна обізнаність
2	Гнучкість і адаптивність
3	Стратегічне та інноваційне мислення
4	Організація та тайм-менеджмент
5	Ухвалення рішень
6	Командна робота
7	Емпатія / вміння будувати стосунки
8	Вирішення проблем
9	Спрямованість на навчання
10	Навички ведення переговорів
11	Лідерство
12	Збір та обробка інформації

Зіставимо каталог трансверсальних компетентностей «KeySTART2Work» з переліком загальних компетентностей, визначених за результатами проєкту Тьюнінг, що використовується в Україні для розроблення стандартів вищої освіти. Обмежені обсягом цієї роботи, зупинимося на основних результатах порівняння виокремлених компетентностей.

Вочевидь, відмінність таких переліків полягає не тільки в кількості виділених компетентностей, а й у їхньому ранжуванні. Наприклад, «Міжкультурні навички та глобальна обізнаність» у каталозі «KeySTART2Work» зазначені під № 1, водночас у переліку загальних компетентностей проєкту Тьюнінг така компетентність, як «Цінування та повага різноманітності та мультикультурності», посідає лише 20 позицію з 31 наявної у переліку. Компетентність «Збір та обробка інформації» віднесено на останню позицію каталогу «KeySTART2Work», тоді як «Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел» визначена за № 10 у переліку компетентностей Тьюнінг. Але є компетентності, підхід до систематизації яких у кожному з переліків співпадає: «Здатність планувати та управляти часом» зазначена під № 3 у переліку компетентностей, визначених за результатами проєкту Тьюнінг, а компетентність «Організація та тайм-менеджмент» – під № 4 у каталозі «KeySTART2Work».

Організацією Об'єднаних Націй, а саме ЮНЕСКО, також проводилися масштабні міжнародні дослідження універсальних компетентностей. Азійсько-Тихоокеанською мережею освітніх науково-дослідних інститутів (Asia-Pacific Education Research Institutes Network, ERI-Net) було здійснено низку досліджень (2013–2015 рр.) щодо інтеграції трансверсальних компетентностей (Transversal Competencies) в освітню політику та практику. У глосарії термінів ЮНЕСКО трансверсальні навички (transversal skills) визначено як навички, «які зазвичай вважаються не пов'язаними з конкретною роботою, завданням, академічною дисципліною чи галуззю знань і які можна використовувати в різноманітних ситуаціях і робочих умовах (наприклад, організаційні навички)» [17].

Узагальнений звіт «Трансверсальні компетентності в освітній політиці та практиці» (Transversal Competencies In Education Policy And Practice) був результатом спільних зусиль у проведенні дослідження щодо інтеграції трансверсальних компетентностей в освітню політику та структуру навчальних програм десяти країн і економіку Азійсько-Тихоокеанського регіону. Серед учасників були: Австралія, Гонконг (Китай), Індія, Японія, Республіка Корея, Малайзія, Філіппіни, Таїланд, Монголія, Шанхай (Китай). За результатами дослідження було ідентифіковано шість умінь та компетентностей, присутніх в освітніх політиках усіх учасників цього дослідження, а саме: «критичне мислення», «інноваційне мислення», «рефлексивне мислення» та «обґрунтоване ухвалення рішень», класифіковані у сфері креативного та інноваційного мислення; а також «комунікативні навички» та «співпраця», класифіковані в межах міжособистісних навичок. «Критичне мислення», «інноваційне мислення», «рефлексивне мислення» та «обґрунтоване ухвалення рішень» включені всіма учасниками в їхню політику та навчальні програми; «креативність» і «підприємливість» були відзначені дев'ятьма учасниками; «прикладні навички» – вісьмома, а «винахідливість» – сімома [16, с. 13].

Щодо міжособистісних навичок, то хоча вони й згадуються в освітній політиці всіх

Таблиця 3

Домени трансверсальних компетентностей
ERI-Net

Домени трансверсальних компетентностей	Приклади ключових навичок, компетентностей, цінностей та ставлення до них
1. Критичне та інноваційне мислення	Креативність, підприємливість, винахідливість, практичні навички, рефлексивне мислення, аргументоване ухвалення рішень.
2. Навички міжособистісного спілкування	Комунікативні навички, організаторські здібності, командна робота, співпраця, комунікабельність, колегіальність, емпатія, співчуття.
3. Внутрішньо-особистісні навички	Самодисципліна, здатність до самостійного навчання, гнучкість і адаптивність, самосвідомість, наполегливість, самомотивація, співчуття, чесність, самоповага.
4. Глобальне громадянство	Обізнаність, толерантність, відкритість, відповідальність, повага до різноманітності, етичне порозуміння, міжкультурне порозуміння, демократична участь, розв'язання конфліктів, повага до навколишнього середовища, національна ідентичність, почуття приналежності.
5. Медіа та інформаційна грамотність	Здатність отримувати та аналізувати інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), здатність критично оцінювати інформацію та медіаконтент, етичне використання ІКТ.
6. Інші	Навички та компетентності, визначені країнами/економікою.

учасників дослідження, але ж мають певні відмінності в розумінні їхньої сутності. «Навички спілкування» і «співпраця» згадуються всіма учасниками дослідження, «організаторські здібності» та «командна робота» відзначені у восьми учасників, «комунікабельність» і «колегіальність» – у семи, «ініціативність» – у п'яти, «лідерство» та «презентаційні здібності» – у трьох. Навички та компетентності, пов'язані з глобальним громадянством, були присутні у політиках та/або навчальних програмах усіх учасників дослідження, але були інтерпретовані по-різному [16, с. 13].

У 2016 р. було представлено перелік шести доменів (груп) робочого визначення трансверсальних компетентностей ERI-Net з прикладами ключових навичок, компетентностей, цінностей і ставлення до них у документі «Школа і практики викладання для викликів XXI століття: уроки Азійсько-Тихоокеанського регіону» (School and Teaching Practices for Twenty-first Century Challenges: Lessons from the Asia-Pacific Region) [14, с. 6]. Шість доменів трансверсальних компетентностей ERI-Net з прикладами ключових навичок, компетентностей, цінностей і ставлення до них представлені у таблиці 3.

Виходячи з наведеного, підхід щодо визначення груп трансверсальних компетентностей ERI-Net суттєво відрізняється від підходу, використаного у разі визначення переліку загальних компетентностей за результатами проекту Тюнінг. Так, у прикладах, наданих до домену «Критичне та інноваційне мислення», що визначений першим у каталозі трансверсальних компетентностей ERI-Net, пояснено: «Креативність, підприємливість, винахідливість, практичні навички, рефлексивне мислення, аргументоване ухвалення рішень». Близькі за значенням компетентності з переліку Тюнінг мають дещо інше найменування та ранжування: «Здатність бути критичним і самокритичним» розташована у переліку Тюнінг під № 11, «Здатність виявляти ініціативу та підприємливість» – під № 25, а «Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях» – під № 2 тощо.

Аналіз отриманих результатів зіставлення переліку загальних компетентностей, виок-

ремлених за результатами проекту Тюнінг, що використовується в Україні для розроблення стандартів вищої освіти, з переліком (каталогами) універсальних компетентностей, вироблених за результатами інших масштабних міжнародних досліджень, засвідчив відсутність єдиного загальноприйнятого підходу до визначення переліку універсальних компетентностей, їх ранжування та систематизації.

Висновки. Представлений огляд масштабних міжнародних досліджень, предметом яких були загальні компетентності, свідчить

про визнану на світовому рівні важливість вивчення таких компетентностей.

З'ясовано, що залучення широкого кола респондентів, експертів, дослідників з політичних, економічних, освітніх, наукових, бізнесових та виробничих кіл під час проведення розглянутих досліджень дозволило отримати виняткові результати, що надалі вплинули на розвиток різних сфер суспільного життя, окреслили вектори майбутнього розвитку. Отримані результати на різних етапах масштабних проєктів залишаються актуальними й на сьогодні, вони свідчать про еволюцію наукової думки щодо виокремлення та розвитку універсальних компетентностей, визначення їхньої ролі у житті окремої людини та суспільства загалом, пошук шляхів оптимального розвитку таких компетентностей тощо.

У процесі порівняння переліку загальних компетентностей, виокремлених за результатами проєкту Тьюнінг, що використовується в Україні для розроблення стандартів вищої освіти України, з наведеними каталогами універсальних компетентностей, вироблених у ході інших масштабних міжнародних досліджень, встановлено, що під час формування розгляну-

тих каталогів було використано різні підходи щодо ідентифікації та відбору компетентностей, які увійшли до досліджуваних каталогів, їх систематизації та об'єднання у групи, їхньої кількості та ранжування.

Виходячи з того, що сучасна освіта покликана не тільки задовольняти нагальні запити суспільства, а й бути прогностичною, зокрема у питанні виокремлення та розвитку загальних компетентностей, та керуючись тим, що у Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти (2020 р.) зазначено, що перелік загальних компетентностей, виокремлених за результатами проєкту ЄС Тьюнінг, є відкритим, варто, на нашу думку, у разі розроблення освітньої, освітньо-наукової та дослідницької траєкторій враховувати підходи, визначені за результатами інших масштабних міжнародних дослідницьких проєктів щодо виокремлення, систематизації та ранжування загальних компетентностей.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в осмисленні вітчизняного досвіду щодо визначення важливих загальних компетентностей у затверджених стандартах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борова Т.А., Ведь Т.М., Чжанг Ц. Формування трансверсальних компетентностей у студентів ЗВО на основі гібридного навчання. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Педагогіка». 2022. № 13(25). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-07).
2. Вступне слово до Проєкту Тьюнінг – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес. Tuning Project. 2006. URL: https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf (дата звернення: 15.08.24).
3. Дерстуганова Н.В. Генеза змісту поняття «компетентність» в українському та зарубіжному освітньому дискурсі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 82. С. 169–173. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.82.30>.
4. Дерстуганова Н.В. Поняттєве розмежування категорій «компетентність» і «компетенція» у контексті підготовки здобувачів ступеня доктора філософії. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 8(13). С. 45–56. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8\(13\)-45-56](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8(13)-45-56).
5. Дерстуганова Н.В. Сутність поняття «загальні компетентності» у вітчизняній науковій парадигмі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 84. С. 158–162. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.27>.
6. Дерстуганова Н. В. Сучасний стан термінологічного апарату компетентнісного підходу: поняття «загальні компетентності» та його синоніми. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2024. № 62. С. 21–31. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2024.62.02>.
7. Олєфіренко Т., Попова Л. Формування трансверсальних компетентностей у процесі становлення професійної ідентичності майбутнього педагога. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. 2022. № 99. С. 45–51. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-99-7>.

8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 15.08.24).
9. Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : Наказ МОН України від 30.04.2020 р. № 584. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti-1> (дата звернення 15.08.24).
10. Семенов О.М., Попова О.А., Кондрицька О.І. Трансверсальні компетентності у вимірах партнерської взаємодії: викладач і здобувач вищої освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. № 3, ч. 1. С. 111–120. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.17>.
11. Ткаченко Н., Юань В. До проблеми формування трансверсальних компетентностей майбутніх викладачів вищів у процесі їх підготовки на третьому рівні вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 10(24). С. 718–731. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-718-731](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-718-731).
12. Catalogue of Transversal Competences. Key for Employability. 2016. URL: https://www.keystart2work.eu/images/docs/o2-catalogue/O2_Catalogue_EN.pdf (дата звернення: 15.08.24).
13. Definition and Selection of Competencies (DeSeCo): Theoretical and Conceptual Foundations. Strategy paper an overarching frame of reference for a coherent assessment and research program on key competencie. 2002. URL: https://www.deseco.ch/bfs/deseco/en/index/02_parsys.34116.downloadList.87902.DownloadFile.tmp/oeccdeseecostrategyperdeelsaedcericd20029.pdf (дата звернення: 15.08.24).
14. ERI-Net Asia-Pacific Regional Policy Series 2014 Regional Study on Transversal Competencies in Education Policy and Practice (Phase II). School and Teaching Practices for Twenty-first Century Challenges: Lessons from the Asia-Pacific Region. 2016. UNESCO. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000244022?posInSet=2&queryId=N-EXPLORE-f2183518-9d46-40df-9d20-f89958616ee3> (дата звернення 15.08.24).
15. The Definition and Selection of Key Competencies. Executive Summary. 2005. URL: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/definitionandselectionofcompetenciesdeseco.htm> (дата звернення 15.08.24).
16. Transversal Competencies In Education Policy And Practice (Phase I) Regional Synthesis Report. 2013 Asia-Pacific Education Research Institutes Network (ERI-Net). 2015. UNESCO. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000231907?posInSet=1&queryId=b049b9c7-4a40-4228-911e-7e9c19521eba> (дата звернення 15.08.24).
17. TVETipedia Glossary. URL: <https://unevoc.unesco.org/home/TVETipedia+Glossary/lang=en/show=char/char=num#start> (дата звернення 15.08.24 р.).

GENERIC COMPETENCES IN THE FOCUS OF LARGE-SCALE INTERNATIONAL RESEARCH

DERSTUGANOVA NATALIA VIKTORIVNA

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Education
and Educational Institution Management
Classic Private University

Introduction. *An important condition for the sustainable development of modern society is the modernization of the higher education system, taking into account the world research heritage. Among the urgent issues that are addressed to the modernization of the education of Ukraine is the overcoming the gap between the higher education system and the labor market by predicting and developing from higher education applicants for such competences that would enable them to be successfully realized not only in professional life but also all other areas of life.*

The definition and systematization of generic (universal) competences was dealt with a number of large-scale international research projects, the results of which have become a valuable basis for many subsequent scientific explorations, a source of interesting ideas for scientists of different fields of knowledge, including pedagogical one.

Purpose. *The purpose of the article is to analyze the list of generic competences, indicated by the results of the Tyunging project, which is used in Ukraine for the development of standards of higher education, with the lists (catalogs) of universal competences produced by the results of other large-scale international studies.*

Methods. *To achieve this purpose, a set of methods was used: analysis, synthesis, comparison, systematization, generalization of theoretical material.*

Results. *The article analyzes the approaches used to identify generic (universal) competences in the organization and conduct of large-scale international research and lists the competences under the study, produced by the results*

of analyzing projects. The article makes the analysis of the obtained results of comparison of the list of generic competences, indicated by the results of the Tyunging project, which is used in Ukraine for the development of standards of higher education, with the lists (catalogs) of universal competences produced by the results of other large-scale international studies.

Originality. Scientific relevance is connected with the analysis of the results of comparing the lists of universal competences (by the number of competences determined, their name and their ranking), distinguished by the results of the Tyunging project, which is used in Ukraine for the development of higher education standards, with lists (catalogs) of other large-scale international researches.

Conclusion. An overview of large-scale international researches is presented, the subject of scientific knowledge of which was universal competences, indicates the importance of studying such competences, recognized at the world level. Obtained at different stages of large-scale projects, the results remain relevant today, they testify to the evolution of scientific thought about the identification and development of universal competences, determining the role of such competences in the life of the individual and society as a whole, finding ways of optimal formation of generic competence approach, etc.

Based on the fact that modern education is designed not only to respond to the urgent requests of society, but also to be prognostic, in particular in the issue of separation and development of generic competences and guided by the fact that the methodological recommendations for the development of higher education standards (2020) indicate that the list of generic competences, distinguished by the results of the EU Tyunging, is open, it is worth, in our opinion, when developing an educational, educational-scientific and research trajectory to take into account the approaches determined by the results of other large-scale international research projects regarding the identification, systematization and ranking of generic competences.

Key words: generic competences, universal competences, transversal competences, key competences.

REFERENCES

1. Borova, T. A., Ved, T. M., & Chzhanh, Ts. (2022). Formuvannia transversalnykh kompetentnosti u studentiv ZVO na osnovi hibridnoho navchannia [Formation of transversal competences in HEI students on the basis of hybrid learning]. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka» Seriia «Pedahohika»*, 13(25). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-07).
2. *Vstupne slovo do Proektu Tiuninh – harmonizatsiia osvitynikh struktur u Yevropi. Vnesok universytetiv u Bolonskyi protses.* (2006) [Tuning Educational Structures in Europe – Universities' contribution to the Bologna Process – An introduction]. Tuning Project. https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf.
3. Derstuhanova, N. V. (2022). Geneza zmistu poniattia «kompetentnist» v ukrainskomu ta zarubizhnomu osvithnomu dyskursi [Genesis of meaning of the notion “competence” in the Ukrainian and foreign educational discourse]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, (82), 169–173. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.82.30>.
4. Derstuhanova, N. V. (2022). Poniattieve rozmezhuvannia katehorii «kompetentnist» i «kompetentsiia» u konteksti pidhotovky zdobuvachiv stupenia doktora filosofii [Conceptual distinction of the categories “competence” and “competency” within the training of PhD students]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriia “Pedahohika”, Seriia “Psykhohihiia”, Seriia “Medytsyna”)*, 8(13), 45–56. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8\(13\)-45-56](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8(13)-45-56).
5. Derstuhanova, N. V. (2022). Sutnist poniattia «zahalni kompetentnosti» u vitchyzniani naukovii paradyhmi [The essence of the concept of “general competences” in the national scientific paradigm]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, (84), 158–162. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.27>.
6. Derstuhanova, N. V. (2024). Suchasnyi stan terminolohichnoho aparatu kompetentnisnoho pidkhodu: poniattia «zahalni kompetentnosti» ta yoho synonymy [The current state of the terminology of the competence approach: the concept of “general competences” and its synonyms]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty*, (62), 21–31. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2024.62.02>.
7. Olefirenko, T., & Popova, L. (2022). Formuvannia transversalnykh kompetentnosti u protsesi stanovlennia profesiinoi identychnosti maibutnoho pedahoha [Formation of transversal competences in the process of establishing the professional identity of the future teacher]. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichni nauky*, (99), 45–51. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-99-7>.
8. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy. (2014) [On higher education: Law of Ukraine] № 1556-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
9. Pro vnesennia zmin do Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv vyshchoi osvity. (2020) [On making changes to Methodological recommendations on the development of higher education

- standards]. Nakaz MON Ukrainy vid 30.04.2020. № 584. <https://mon.gov.ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti-1>.
10. Semenoh, O.M., Popova, O.A., & Kondrytska, O.I. (2021). Transversalni kompetentnosti u vymirakh partnerskoi vzaiemodii: vykladach i zdobuvach vyshchoi osvity [Transversal competencies as cooperation teacher and graduate of higher education]. *Akademichni studii. Seriya «Pedahohika»*, (3), ch. 1, 111–120. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.17>.
  11. Tkachenko, N., & Yuan, V. (2023). Do problemy formuvannia transversalnykh kompetentnostei maibutnikh vykladachiv vyshiv u protsesi yikh pidhotovky na tretomu rivni vyshchoi osvity [To the problem of forming transversal competences of future teachers in the process of their training at the third level of higher education]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, (10), 718–731. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-718-731](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-718-731).
  12. Catalogue of Transversal Competences. Key for Employability. (2016). https://www.keystart2work.eu/images/docs/o2-catalogue/O2_Catalogue_EN.pdf.
  13. Definition and Selection of Competencies (DeSeCo): Theoretical and Conceptual Foundations. Strategy paper an overarching frame of reference for a coherent assessment and reseach program on key competencie. (2002). <https://www.deseco.ch/bfs/deseco/en/index/02.parsys.34116.downloadList.87902.DownloadFile.tmp/oecddesecostrategydeelsaedcericd20029.pdf>.
  14. ERI-Net Asia-Pacific Regional Policy Series 2014 Regional Study on Transversal Competencies in Education Policy and Practice (Phase II). School and Teaching Practices for Twenty-first Century Challenges: Lessons from the Asia-Pacific Region. (2016). UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000244022?posInSet=2&queryId=N-EXPLORE-f2183518-9d46-40df-9d20-f89958616ee3>.
  15. The Definition and Selection of Key Competencies. Executive Summary. (2005). <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/definitionandselectionofcompetenciesdeseco.htm>.
  16. Transversal Competencies In Education Policy And Practice (Phase I) Regional Synthesis Report. 2013 Asia-Pacific Education Research Institutes Network (ERI-Net). (2015). UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000231907?posInSet=1&queryId=b049b9c7-4a40-4228-911e-7e9c19521eba>.
  17. TVETipedia Glossary. <https://unevoc.unesco.org/home/TVETipedia+Glossary/lang=en/show=char/char=num#start>.